

Извештај са Триглава

датум: 23-26.08.2011.

планина: Триглав (2864м), Јулијски алпи, Словенија

време: веома топло, сунчано

учесници: водич - Милан Бреберина, и Марко Бреберина

траса: дом на Усковници (1138м) - планина Коњшчица – Језерце -Студорски превал - Водников дом на Велем пољу(1817м)- дом Планика (2408м) -мали Триглав - Триглав (2864м)- Тржашка коча на Доличу (2151м)- Водников дом - Студорски превал – Језерце -планина Коњшчица -дом на Усковници, све укупно мало километара, можда 20ак, али са успоном преко 2000м.

Колима смо кренули из Новог Сада у уторак, 23ег августа, и аутопутем кроз Хрватску, без имало задржавања на граничним прелазима, стигли смо до Бохињског језера, које се налази у подножју масива Јулијских алпа. Пре Бохиња, аутопутем смо ишли до непосредне близине Бледског језера, и од тада, све до дома на Усковници, ишли смо лепим локалним путевима, док се пејзаж око нас непрекидно мењао.

У касно поподне, стигли смо до Бохињског језера, и прошавши неколико мањих алпских села, уредних и пуних цвећа, од Средње васи (вас=село) смо се одличним макадамским путем стрмо у серпентинама попели до дома на планини (планина=пашњак) Усковници. Први планинарски дом до кога смо дошли, потврдио је све што сам целог живота слушао од Мише о планинарењу у Словенији: дом је једноставно - савршен. Основне ствари - вода, струја, чист перфектно, сав од дрвета, мирише на смолу, има кухињу, испред дома је башта са клупама које се хладе испод великих крошњи, земља око дома је посута ситним беличастим каменом, једном речју-бајка. Две жене које су биле у дому, љубазне, веселе, гостопримљиве. Оваква слика је била у сваком дому у који смо до краја нашег боравка у алпима долазили.

Након дремања на Усковници, кренули смо на далек пут. Пре тога, домаћица - обскрбница, резервисала нам је два лежаја (телефоном) у дому Планика, јер је рекла да због гужве нећемо моћи да нађемо место. Треба ли овоме коментар?

Дом на Усковници се налази на већој заравни - пашњаку, у мањем викенд насељу и окружен је четинарском шумом. Одмах је кренуо константан успон, који ће нас пратити дан и по, све до врха Триглава. Густе шуме, стаза каменита, добро измаркирана. Прва значајна станка је на планини (тј. пашњаку) Коњшчици. Овде смо већ добили мало висине. Коњшчица је пашњак на коме се излежавају дебеле краве и телићи који стално мучу. На сред ливаде се налази дрвена колиба - сирарна (превод непотребан), где измождени планинари могу себе окрепити чудесним киселим млеком, сиром или скутом. Планина Коњшчица је ушушкана у стрма и шумом богата брда, па кад телић једном мукне, то одјекује на све стране. Овде се у ствари заиста улази у кршевити масив, и пар сто метара над пашњаком види се улаз у Језерце.

Коњшчица је место где, иако је радни дан (среда), срећемо пуно планинара, јер се ту укључује и пут из Рудног поља. Кад кажем пуно планинара, онда не мислим на десет - двадесет људи, него на десетине, које раштркане иду ка Триглаву. Све су то мале групе, двоје, троје, до петоро, углавном су то млади људи, младићи, девојке, сви расположени и весели. У Словенији се планинарење узима здраво за готово, односно, као најнормалнија ствар и део фолклора.

Стрмо се цик цак успињемо до Језерца и у њему напуштамо четинаре. Језерце је рупа, са три излаза, назад - према Коњшчици, десно - неки превал, односно превој, и лево - Студорски превал, и наш пут ка Триглаву. Стрмим изласком на Студорски превал (Студор је село које се налази "негде доле"), на висину од преко 1900м, настављамо да се крећемо каменитом стазом која заобилази врх Тошц, и која се одмах спушта којих 200м, а затим изохипсом гребе по брдима ка Водниковом дому.

Миша је одабрао овај прилаз Триглаву, који, иако дужи од осталих, даје за узврат "сам разглед", врло је живописан. Прешавши превал, на дугом путу до Водниковог дома, поглед пада на провалије и брда, стаза скреће, мота, иде горе - доле, повремено који већи камен, по који клин, усечене степенице, сајла, и у том цуњању где поглед иде час према брдима, час пред ноге јер је стаза пуна камења, пред нама се појавио и сам Триглав. Огроман, дебео, потпуно го. Успут је било и много лепших, витких, правих алпских врхова, али овој дебелој грдосији лепота ни не треба, кад је виши од осталих.

Стаза нам је и даље занимљива, и у тој својој змијској кретњи, довела нас је до Водниковог дома на Велем пољу. Мало смо изгубили висину, па је ниже дома четинарска шума која опасује Веле поље, на ком је (опет) сирарна и крдо говеда који живе тешким животом, пасе се трава цео дан, а увече на мужу.

Водников дом је крцат планинарима, и добро је место за одмор. Сви беже у хлад иза дома, јер сунце немилосрдно пржи. Нама је од Усковнице до овде требало четири и по сата, иако у планинском водичу пише да су потребна три сата. Уопште, у свим итинерерима су баш оштри

са временом, тако да смо ми за процену додавали бар 50%. Од Водниковог дома се све време гледа у Триглав, али и малени дом Планика који се налази у подножју врха.

Нас двојица смо се мало одморили у Водниковом дому, и потом наставили, узбрдо наравно, ка тзв. Коњском превалу, који се налази усред камене пустиње. Воду смо непрестано пили, за два дана у масиву око 20 литара, точили смо је и куповали где год смо могли. Дакле, од Коњског превоја постајемо два каменштака и пентрамо се ка Планики кроз сам камен. Стазица је уска и мимоилазимо се са доста планинара који силазе са врха и враћају се кући. Око 17h стижемо до дома Планика, измучени врућином и дугим успоном.

Како да вам опишем дом, кад је једноставно - фантастичан. Налази се на маленом платоу на великој висини, и иза његових леђа је грдосија - мали и велики Триглав. Испред дома зјапи рупетина и далеко тачкица - Водников дом. Масивни и застрашујући врхови делују сад као бебе, јер их купа светлост залазећег сунца, па нису тако страшни. У дому, иако нема воде, ића и пића има на претек. Кухиња ради, па смо смазали по порцију јоте (купус, пасуљ, кромпир) и енолончице (митско јело словеначких планинара, мешавина поврћа и меса, врло укусно). Затим пиво испред дома, где се налази педесетак планинара. Собе нам се налазе у спаваони која је у ствари нова зграда, кревети нови, постељина чиста, све мирише, а компаноци су нам две швабе, отац и син. Легли смо око пола осам, а да сунце још није ни зашло. Али, тако је по свим домовима, исцрпљујуће шетње и најиздржљивијег терају да пајки већ око девет сати, кад се гаси агрегат и завлада тишина и мрак.

Изјутра смо већ пре седам сати били на стази, и полако смо се кроз сипар пењали ка малом Триглаву. Чим се уђе у стену, непрекидно, до врха, стаза је обезбеђена сајлама и клиновима, па је тиме успон вишеструко олакшан. Још у поласку смо видели људе како силазе са гребена и враћају се у Планику, и то да би избегли гужву - највећи проблем је у ствари мимоилажење на уској и стрмој стази. То је и нас стрефило - прво, доста људи нас је претекло, јер иду по тим стенама као дивокозе, а друго, пуно њих се и спуштало са врха, па се ту у ствари изгуби доста времена. И трећа ствар, ја сам био спор, јер нисам ни навикао на стенчуге и све то, али стрпљиво смо миц по миц ишли ка крову дежеле.

Попевши се на мали Триглав, стаза из стрме и завојите постаје права уживанција. Прелази се гребен (први освајачи Триглава, из 18. века, су овај гребен прејахали, толико је био оштар, али касније је миниран да би се добила ова лепа стазица) ка врху Триглава, ширине метар, два, три, на коме је сајла, и после преласка гребена опет сајла - клин уз стену све до врха. Овде је било као на железничкој станици, толико смо пута застали да бисмо неког сачекали и пропустили, стотину пешака је било сигурно, у оба правца. Поглед је, обзиром да смо на путељку, величанствен. Ипак, немамо времена ни места да застајкујемо, колона гура напред.

Миша се све време окретао и освртао и викао види Марко Шкрлатица, види Марко ово, види Марко оно, али ја сам само зурio у стену и сконцентрисао се на клинове. То и није била добра одлука, јер су у приласку малом Триглаву, и тако скроз до горе, остављене плоче са именима настрадалих планинара. Миша теши оне две швабе из дома и мене, да ти планинари нису пали доле, већ их је дрмнуо гром. Утешно.

На врху око 50 људи, стално неко нов долази, или одлази, и то са свих страна. Чак се могу купити пиво и сокови на врху, неки тип је и то изнео на врх. Како смо на највишој тачки, поглед је савршен. У Аљажевом столпу се налази кружни цртеж, у коме су означени сви врхови који се виде кроз прозорчиће. Алпски врхови се ређају у венцима и низовима, поређани, везани, једни иза других, као зуби ајкуле, у редовима. Где год да се окренеш и погледаш, испада прво шлем, па све даље до ципела, планинари долазе на врх са свију страна. Низ северну стену нисам ни погледао, само сам видео да једна сајла виси у амбис. Али и одатле су излазили. Како ништа нисмо јели, на врху смо опалили бачванског сира и кулена, сликали се и кренули ка Доличу.

У планинском водичу, који се већ са сатницама показао као једна лажовчина, пише да је пут ка Доличу најлакши пут ка Триглаву. Миша је туда већ ишао, од доле ка врху, али пре двадесет година, и колико се он сећа, на стази је био један клин. Ипак, на стази је било око 100 клинова и 100 сајли, нон - стоп, а места да човек седне и одмори се, скоро да није ни било, таман сиђеш мало, а оно нека нахерена стена, па стојиш као нека лутка, укриво, још треба пустити пењаче да прођу. Смучила ми се ова триглавска протеза, е Фрушка гора, то је планина, мало се пењеш па равно, или сиђеш 50м па равнаш, а ово овде дум па у рупу, и три сата се само спушташ.

И таман кад смо мислили да је крај, кад се већ на стотину метара доле указала она камена пустиња, стаза је опет ишла узбрдо у стену, и до потом до подножја мањим нагибом. Још стотину метара низ брдо по сипару и коначно, сишли смо. Било је већ 14h, пуно времена смо изгубили у мимоилажењу, а доста времена и због тога што сам ја био корњача. Миша се испентрао и спустио са врха тако, да би му и дупло млађи (он је 1949. годиште) стегли руку. У целом путу, можда је један човек био његових година, сви остали - ни близу. Словеначки језик, који му је матерњи, причао је све боље, па се на крају питао са словенцима тако, да на крају разговора нису могли да верују да није кекец. Уз то, оба дана ме је бомбардовао са причама, причама, историјом и свиме, па је све то, уз сјајан осећај самог "бити" у алпима, учинило ово најбољим планинарењем у мом животу.

Сишавши натраг у камено море, упутили смо се ка два сата далекој Тржашкој кочи. Иза нас је било неколико планинара, али сад смо већ били на нашем терену, па смо ударили онако фрушкогорски по том стењу, и брзо прелазили из долине у долину, одморили у једином хладу на који смо наишли, испод огромне одваљене стене ("болван" како је тамо зову), и убрзо по тој магарећој стази стигли до дома. Тржашка коча мало струје добија од агрегата, мало од генератора на ветар, унутра милина, још се нисам навикао на ту удобност и чистоћу њихових планинарских домова.

Након краћег одмора, упутили смо се ка Водниковом дому (дакле, по пењању на врх, спустили смо се на друго раме Триглава, дошли му уза леђа, и затим га у луку заобилазили, да бисмо се вратили до Водниковог дома, где смо ушли на стазу којом смо дошли до Триглава), који се налази, како сам већ написао, изнад Велег поља које је опет окружено густим четинарима. На овом путу, који нас је водио кроз једну долину - жљеб, широку којих 100 - 200м, наилазили смо на снег, травњаке, шумарке и цвеће. Сунце, које нас је и данас испекло до изнемоглости, коначно је кренуло кући, па нам је шетња постала угоднија. Измучени врућином и тешким тереном (ходали смо већ 12 сати), на Велем пољу смо појели кисело млеко (ћушну га у зделу од пола литре) које је било попут амброзије у том тренутку.

У Водников дом смо стигли између седам и осам сати, те тражили од обскрбнице два кревета, а пошто није било места (уобичајено, нисмо се изненадили), сместила нас је у зимску собу, тј. у сутерен. Та соба је отворена целе године, јер домови не раде преко зиме и уопште кад није пењачка сезона. Ово је била добра варијанта, јер је ту спавање било дупло јефтиније, а осим тога били смо у друштву три планинара, старија, који су били весели и причљиви (опет ишчуђавање, како то да Миша тако прича словеначки, а живи у Новом Саду). Ово је била окрепљујућа ноћ. Пре спавања, попили смо пиво у трпезарији дома и читали "Планински вестник". Тамо алпиниста Франчек Кнез каже за новине, да га је сморило пентрање по дану па је ишао ноћом да се ломата по тим стенчугама, па је једном заборавио лампу те су он и његов гари, такође лудак као и он, палили новине да би видели где да распале клин. И тако су једном ишли палећи новине, да би тек ујутро укапирани да су изашли на погрешан врх. Франчек, Франчек, како би те овде лепо у Ковину угостили.

Кад сунце зађе, температура се стрмоглаво спушта и иде на десетак степени. Спавали смо као бебице, а у собу нам је зуррио Кањавец (ако сам добро упамтио). Ујутро смо опет заранили (у 6 ујутро до дома дотрчава тип, сав у зноју, нервозно баца ранац, иде ваљда воде да пије, и трчи даље, скроз до врха. И то је тамо нормално. Овде би га тукли и народ и милиција, да избију вештице из њега), и полако оним лепим путем, изохипсом око Тошца, ка Студорском превалу. Петак. Срећа наша, па смо ишли радним даном (у ствари није срећа, Миша је знао за то), срели смо успут стотине људи, сви на врх. Питају нас, бога вам, па јесте вас двојица већ били горе, рано је, далеко сте одмакли? Ми кажемо, да, ево били смо и враћамо се, прећутавши да смо ноћили у Водниковом дому. Честитају нам како смо вредни и издржљиви. Да је којим случајем наш Буковац испод Триглава, за тај одговор би напујдали џукеле на нас, иди мало уједи та два лудака.

Низ Студорски превал у Језерце, па низ четинаре до планине Коњшчице. Ту је Миша смазао још једно кисело млеко, а за музички интермецо је било задужено једно теле које стално мукало и тражило маму. Тишина, тишина, па онда једно дубоко и дугачко "му", а звоно на врату звони и звони. Онда то "му" одјекује и одбија се по брдима, па тишина, па опет мукање.

Низ шуму још око сат времена и поново смо у Дому на Усковници. Туширамо се, бријемо, једемо, одмарамо, и силазимо колима низ макадам ка Бохињу, да бисмо наредна два дана провели са родбином у Јереци (село изнад Бохиња), Љубљани и Марибору.

Два најлепша дана на планини икад. Не верујем да ће ми негде опет бити тако лепо. Миша је, наравно, стално имао да ми исприча какву згоду са неког планинарења, историје, смејали смо се стално и уживали у шетњи.

Нисмо журили, стајали смо и одмарали свуда где је поглед био леп, напричали се са свим и сваким, сви су били добре воље и одлично расположени. Управо висок квалитет стазе (чиста, безбедна) и домова (да не понављам, као из бајке су) чини да је на Триглаву гужва као код нашег Милетића. Уз то, поред Словенаца, ту долазе људи свих фела, Немци, Аустријанци, Италијани, Холанђани, стара Југославија, и уз факат да на планину не долазе намћори, све то чини Триглав једном хипи планином, а планинаре правим модерним хипицима.

Јели смо јоту, енолончницу, пехтранову потицу и штрукле, спавали у домовима о којима сам слушао још као дете, попели смо се на врх гвожђем окованог сужња, упознали толико добрих и веселих људи, ова два дана су била част и привилегија, толики је осећај задовољства остао у нама.

Збогом Словенији, до следеће године!

Текст: Марко Бреберина